

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Щодо виконання Регіональним центром
з надання безоплатної вторинної
правової допомоги у Закарпатській області
річного плану діяльності на 2023 рік у I -му кварталі

ЗМІСТ:

РОЗДІЛ I. Основні заходи, що були здійснені за пріоритетними напрямками	2
[1.1] Підвищення рівня правової свідомості, правової культури та правової освіченості людей	2
[1.2] Мотивація та стимулювання людей до вирішення правових проблем у правовий спосіб, зокрема за допомогою механізмів системи надання безоплатної правової допомоги.....	4
[1.3] Забезпечення вирішення проблем людей у правовий спосіб за допомогою існуючих та розвитку нових механізмів	5
[1.4] Розвиток на базі системи БПД механізмів, спрямованих на недопущення порушень прав людини, яка знаходиться у контакті чи конфлікті із законом(в адміністративному та кримінальному процесі).....	8

РОЗДІЛ I. Основні заходи, що були здійснені за пріоритетними напрямками

[1.1] Підвищення рівня правової свідомості, правової культури та правової освіченості людей

13 січня на юридичному факультеті УжНУ відбувся науково-практичний семінар "Забезпечення правна праводопомогу в умовах воєнного стану". У заході, який проходив у змішаному – оф- та онлайн форматі, взяли участь правники, науковці, представники державних та муніципальних установ, громадських, благодійних та волонтерських організацій, внутрішні переселенці, військовослужбовці та члени їхніх родин, а також системи БПД на Закарпатті.

Директор Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Василь Попадинець поінформував присутніх про пріоритетні напрямки діяльності системи БПД, зазначивши, що основною метою її діяльності є забезпечення доступу до правосуддя. Право на безоплатну первинну правову допомогу мають усі, хто перебуває під юрисдикцією України, а на безоплатну вторинну правову допомогу - категорії осіб, визначені законодавчо. У їх числі – малозабезпечені, внутрішні переселенці, учасники бойових дій та ін. З початку військової агресії рф центри та бюро правової допомоги спрямували максимум зусиль для ефективної підтримки внутрішньо переміщених осіб. З цією метою створено консультаційні пункти доступу до безоплатної правової допомоги, 20 з яких – у місцях компактного проживання переселенців.

8 березня у Регіональному центрі з надання БВПД у Закарпатській області відбулася відкрита пара для студентів II-го курсу юридичного факультету Ужгородського національного університету, організована заступницею декана з наукової роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Марією Менджул спільно з керівництвом Регіонального центру та Ужгородського місцевого центру.

Студенти мали можливість побачити, як працюють фахівці центру, а також дізнатися про місію та основні завдання системи БПД в Україні, категорії осіб, які мають право на отримання представництва інтересів за рахунок держави, результативні показники діяльності центрів, пілотні проекти тощо студенти дізналися з презентації. Фахівці розповіли про те, як фахівці центру та бюро правової допомоги працюють в умовах воєнного стану, про правову допомогу вимушеним переселенцям тощо. Зокрема, зазначили, що в перші дні війни працівникам доводилося з ранку до ночі чергувати в пунктах прибуття людей з

гарячих точок України, пунктах надання гуманітарної допомоги тощо. Нині ця робота вже систематизувалася, створено нові консультаційні пункти у місцях компактного проживання ВПО.

Система БПД долучається до реалізації пілотних проєктів, серед яких: «Програма прискорення приватних інвестицій у сільське господарство»,

«Волонтер БПД», «Програма Відновного правосуддя для неповнолітніх, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення». Система БПД долучається до реалізації пілотних проєктів, серед яких: «Програма прискорення приватних інвестицій у сільське господарство», «Волонтер БПД», «Програма Відновного правосуддя для неповнолітніх, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення». Детально про реалізацію «Програми відновного правосуддя» студентам розповіла заступниця директора Регіонального центру Лариса Фучко.

Директор Регіонального центру Василь Попадинець зазначив, що у зв'язку з війною змінився характер звернень громадян до центрів та бюро правової допомоги. Значна частина звернень нині надходить від ВПО. І навіть після нашої Перемоги, потреба у правовій підтримці переселенців, військовослужбовців, родин безвісти зниклих та ін. лише зростатиме. Професія правозахисника є затребуваною. Отримати нові знання, ознайомитися з алгоритмом дій правника при наданні БПД з різних питань та різним категоріям громадян студенти можуть, пройшовши стажування в центрах чи бюро правової допомоги, або ж, ставши волонтерами системи БПД.

29 березня директор Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Василь Попадинець взяв участь у засіданні Координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми.

Проблема домашнього насильства надзвичайно актуальна як на теренах Закарпаття, так і по всій Україні. Упродовж 2022 року до правоохоронних органів області надійшло 7589 звернень щодо домашнього насильства, з них 706 – від чоловіків, 6835 – від жінок й 48 – від дітей.

Як зазначив В.Попадинець, починаючи з 2018 року до суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу віднесено осіб, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статті.

Ця категорія осіб має право на отримання таких видів правових послуг як:

- представництво інтересів у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;

- складення документів процесуального характеру (пункт 13 частини I статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»).

Питання, з якими найчастіше зверталися постраждалі від домашнього насильства особи за безоплатною вторинною правовою допомогою, стосувались:

- видачі обмежувального припису;
- представництва інтересів таких осіб в кримінальних та адміністративних справах;
- розірвання шлюбу та поділ майна подружжя;
- стягнення аліментів;
- визначення місця проживання дитини (дітей); позбавлення батьківських прав тощо.

[1.2] Мотивація та стимулювання людей до вирішення правових проблем у правовий спосіб, зокрема за допомогою механізмів системи надання безоплатної правової допомоги

20 лютого в Ужгородському національному університеті відбувся семінар для правників "Стратегія юридичного мислення", основним доповідачем на якому був авторитетний американський адвокат, доктор права, Валері Лоумбер.

Перед студентською та викладацькою аудиторією з вітальним словом виступили

декан юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ», доктор юридичних наук, професор, Ярослав Лазур, голова ради адвокатів Закарпатської області Олексій

Фазекош, професор зі США, доктор права в Тихоокеанському університеті – Школа права МакДжорджа (перший університет Каліфорнії) Валері Лоумбер. Участь в семінарі взяв директор Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Василь Попадинець, який презентував учасникам результати діяльності центру за 2022 рік. У межах заходу поінформував присутніх про систему БПД в області, при цьому зазначив, що за 2022 рік було видано 3089 доручень адвокатам для представництва інтересів клієнтів у кримінальному процесі. До місцевих центрів надійшло понад 15 000 звернень громадян, з яких понад 1400 отримали безоплатну вторинну правову допомогу. Найчастіше до центрів та бюро звертаються наступні категорії громадян: малозабезпечені – 50%, ВПО – 20%, ветерани війни та учасники бойових дій – 13%, особи з інвалідністю – 8% та ін.

Директор центру також розповів про те, як російська агресія вплинула на роботу системи БПД на Закарпатті. Зокрема зазначив, що через значну кількість вимушених переселенців створено консультаційні пункти для ВПО, 20 з яких – у місцях їх компактного проживання.

[1.3] Забезпечення вирішення проблем людей у правовий спосіб за допомогою існуючих та розвитку нових механізмів

1 березня, у рамках виїзного моніторингу Мукачівського місцевого центру та Воловецького бюро правової допомоги, директор Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Василь Попадинець провів низку робочих зустрічей з керівницями територіальних громад.

Зокрема, В.Попадинець та директор Мукачівського місцевого центру з надання БВПД К.Молнар зустрілися з головами Чинадіївської селищної ради Володимиром Андрушко та Воловецької селищної ради - Михайлом Попеличем. У межах робочих зустрічей, з метою

підвищення правової обізнаності мешканців громади та захисту їхніх прав, сторони домовилися про співпрацю з Мукачівським місцевим центром в частині проведення правопросвітницьких заходів, інформаційних кампаній та надання безоплатної правової допомоги мешканцям громади. Директор Регіонального центру розповів очільникам місцевих громад про пріоритетні напрямки реалізації пілотного проєкту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення». Йшлося і про налагодження співпраці з метою профілактики злочинності серед неповнолітніх, у частині реалізації пілотного проєкту. Зокрема, про можливість залучення ресурсів громад з метою ефективної реалізації Програми.

Цього ж дня відбулося підписання Меморандуму про співпрацю між Воловецькою селищною радою та Мукачівським місцевим центром.

Фахівці системи БПД ознайомили керівників селищних рад з послугами системи БПД, поінформували про пілотні проекти. Зокрема, йшлося і про «Програму прискорення приватних інвестицій у сільське господарство». Адже земельні питання не втрачають своєї актуальності і в умовах війни.

15 лютого директор Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Василь Попадинець та начальник Відділення Національної служби посередництва і примирення в Закарпатській області Іван Палко провели робочу зустріч.

Сторони обговорили шляхи співпраці та консолідацію зусиль структур, спрямованих на взаємодію у сфері надання безоплатної правової допомоги, налагодження і всебічне розширення співробітництва у системі соціального партнерства,

щодо договірною регулювання та удосконалення соціально-трудових відносин, запобігання виникненню та сприяння вирішенню колективних трудових спорів тощо.

У межах заходу було підписано Угоду про співпрацю між Регіональним центром та Відділенням Нацслужби, основними напрямками співробітництва в якій визначено здійснення оперативного обміну інформацією з питань соціально-трудових відносин, що стосується запобігання виникнення колективних трудових спорів, надання правової допомоги найманим працівникам в питаннях практичного застосування трудового законодавства шляхом проведення спільної роботи зі зверненнями громадян, надання консультативної допомоги, спільно організації заходів щодо підвищення рівня правової культури шляхом проведення спільних круглих столів, семінарів, організації правороз'яснювальної роботи, поширення позитивного досвіду вирішення питань, пов'язаних з порушенням трудових прав, висвітлення результатів співпраці через засоби масової інформації.

20 березня експерти МФОЗНС «Регіон Карпат» НЕЕКА з проекту «Захист біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства» провели тренінг для фахівців Ужгородського, Мукачівського. Хустського місцевих центрів з надання БВПД та адвокатів, які залучені до надання безоплатної вторинної правової допомоги.

"Захист біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства в Закарпатській області, під час якого ознайомили присутніх з конкретними цифрами та справами, зробленими в цьому напрямку під час воєнного стану в Україні.

Окремою темою заходу стала "Виклики документування осіб без громадянства та осіб під ризиком безгромадянства в умовах воєнного стану».

Йшлося і про особливості надання статусу біженця та міжнародного захисту та окремих категорій в умовах війни, вирішення юридичних проблем осіб, які не мають документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України в період воєнного стану, правові перешкоди реалізації права осіб без громадянства та під ризиком без громадянства у центрах з надання безоплатної правової допомоги, правові підстави звернення за захистом в Україні громадян рф та Білорусі тощо.

Особливо корисними для адвокатів та юристів центрів були конкретні приклади, успішні кейси вирішення проблемних питань для осіб без громадянства, наведені фахівцями МФ ОЗНС "Регіон Карпат НЕЕКА.

Учасники тренінгу долучались до активного обговорення актуальних тем та говорили про пошук спільних рішень задля ефективного вирішення життєвих проблем цієї категорії осіб у правовий спосіб.

30 березня в Закарпатській ОВА відбулася зустріч директора Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Василя Попадинця із заступником голови ОВА Петром Добромільським, регіональною координаторкою Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за

особливих обставин, Властою Рейпаші, деканом юридичного факультету УжНУ Ярославом Лазуром та представником обласного терцентру комплектування та соціальної підтримки. Мета зустрічі – консолідація та координація зусиль, спрямованих на забезпечення захисту прав і свобод осіб, зниклих безвісти, а також близьких родичів та членів сімей таких осіб.

Як зазначив В.Попадинець, через війну, бойові дії та примусове вивезення українців у росію, чимало людей вважається безвісти зниклими. Їхні близькі та рідні потребують правової допомоги. Фхівці системи БПД на Закарпатті готові надавати професійні консультації, первинну та вторинну правову підтримку і родинам зниклих безвісти.

Задля ефективного вирішення проблемних питань осіб безвісти зниклих та їхніх родин, між Координаційним центром з надання правової допомоги та Уповноваженим з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин укладено Меморандум про співпрацю, що передбачає і співпрацю фахівців системи БПД та регіональних координаторів. Це дасть можливість об'єднати зусилля, спрямовані на забезпечення захисту прав і свобод осіб, зниклих безвісти. Зокрема, розроблятимуться та розповсюджуватимуться інформаційні матеріали з питань розшуку зниклих, їхнього правового статусу, основних прав та соціальних гарантій, передбачених законом родинам таких осіб, проводитимуться спільні інформаційні заходи тощо.

[1.4] Розвиток на базі системи БПД механізмів, спрямованих на недопущення порушень прав людини, яка знаходиться у контакті чи конфлікті із законом(в адміністративному та кримінальному процесі)

4 січня, у форматі онлайн, відбувся спільний тренінг для працівників територіальних підрозділів ювенальної превенції в Закарпатській області та структурних підрозділів філії Центру пробації в Закарпатській області щодо надання психологічної

допомоги неповнолітнім засудженим. У заході взяли участь начальник філії Центру пробації в Закарпатській області Віталій Мураль, начальник сектору ювенальної превенції ГУНП в Закарпатській області Андрій Курта, заступник

директора Регіонального центру з надання БВПД Лариса Фучко, начальник відділу організації навчальних заходів для сімейних форм виховання обласного центру соціальних служб Ярослава Куштан, психолог Марина Сотнікова, працівники органів пробації та ювенальної превенції.

Мета заходу - надання теоретичної та методичної допомоги працівникам органів пробації та поліції з питань психологічних та соціально-психологічних особливостей адаптації та ресоціалізації неповнолітніх правопорушників, презентація форм та методів соціально-виховної роботи із дітьми, які перебувають у конфлікті із законом.

Окремо було обговорено алгоритм дій залучених організацій щодо відновного правосуддя для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення.

Заступник директора Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Лариса Фучко поінформувала учасників заходу про особливості реалізації пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх» на Закарпатті, ознайомила з метою, завданнями та основними етапами його реалізації.

14 березня представники системи БПД Полтавщини, Харківщини та Закарпаття провели онлайн – дискусію на тему: «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення. Особливості реалізації Проекту в умовах

воєнного стану». Захід мав на меті обговорити практичні аспекти реалізації Проекту в регіонах, обмінятися кращими практиками захисту прав неповнолітніх, обговорити особливості взаємодії співпраці всіх учасників та виробити єдині та найбільш ефективні механізми співпраці задля надання якісної правової допомоги неповнолітнім правопорушникам.

Про реалізацію пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину» на території Харківської та Луганської областей розповів заступник директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Луганській та Харківській областях Вадим Махніцький.

«Попри те, що Харківщина та Луганщина є регіонами, де ведуться безпосередні бойові дії, фахівці системи безоплатної правової допомоги у співпраці з партнерами продовжують вести роботу задля захисту прав громадян у регіоні, у тому числі і неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення. Ключовим елементом у цій роботі, в умовах сьогодення, є

інформаційно-роз'яснювальна робота з учнівською та студентською молоддю та комунікація з учасниками Проєкту, яка наразі здійснюється у переважній більшості в онлайн-форматі.» – зазначив Вадим Махніцький.

Заступниця директора Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Лариса Фучко поділилася досвідом реалізації пілотного проєкту на Закарпатті.

«У 2020-му році в області було 5 справ з відновного правосуддя, у 2021 – 11, у 2022 – 5. Усього 21 справа, 15 успішно завершені. У 2023 році жодного кейсу не було. Окрім того, в області нині є лише один сертифікований медіатор, який пройшов необхідне навчання. До внесення змін до «Закону про медіацію» адвокатів-посередників на Закарпатті було троє. Проблемним залишається і питання оплати роботи медіатора, а також залучення психологів та застосування ресоціалізаційних програм.» – повідомила Лариса Фучко.

Як реалізується пілотний проєкту з відновного правосуддя для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення на Полтавщині поінформував заступник директора Регіонального центру з надання БВПД у Полтавській області Ігор Клименко. Правники з регіонів обговорили питання, що виникають при виконанні доручень по медіації та Порядок взаємодії Регіональних центрів та уповноважених органів з питань пробації, проаналізували кейси щодо проведених медіації, особливості реалізації пілотного проєкту у період воєнного стану.